

Ks. Wiesław Wenz

RECEPCJA NORM PRAWA POWSZECHNEGO
O RODZICACH I CHRZESTNYCH
W PRAWIE PARTYKULARNYM
WYBRANYCH SYNODÓW DIECEZJALNYCH

Wprowadzenie

Przyjęcie bezpośrednio norm kościelnego prawa powszechnego przez prawo partykularne, jak również przenikanie norm na zasadzie inspiracji prawodawcy partykularnego staje się zjawiskiem nieustannie obecnym we wspólnocie eklezjalnej, zwłaszcza na płaszczyźnie teologiczno-prawnej. Stąd bez trudności można zaobserwować wzajemnie przenikanie się treści dogmatycznych, czy też normatywnych pomiędzy nauką i prawem powszechnym a działaniem wspólnot partykularnych Kościoła¹. Dokonuje się to wyjątkowo skutecznie wewnątrz jednego systemu prawa kościelnego, który wyraźnie dynamizuje przestrzeń eklezjalną, a także dobitnie wskazuje na dokonujący się proces nieustannego rozpoznawania i aplikowania norm – począwszy od prawa Bożego, w stanowionych ustawach kościelnych. Dokonująca się aplikacja norm prawna powszechnego w statutach partykularnych dowodzi swoistej spójności ustaw stanowionych w Kościele powszechnym z prawodawstwem Kościołów partykularnych².

¹ Por. J. KRUKOWSKI. *Recepcja Soboru Watykańskiego II a struktury kościelne w Polsce*. W: *Kościół i Prawo*. T. 7. Lublin 1990 s. 169-182.

² Por. R. SOBAŃSKI. *Niezmiennność i historyczność prawa w Kościele: Prawo Boże i prawo ludzkie*. „Prawo Kanoniczne” 40:1997 z. 1-2 s. 23-44.

Choć zjawisko recepcji wskazuje najpierw na przyjęcie i przyswojenie przez prawo kościelne norm prawa Bożego naturalnego i pozytywnego, to jednak niniejszym opracowaniu pragnę wskazać na ten wymiar aplikacji, jaki dokonuje się w toku procesu nieustannego przenikania się kościelnego prawa powszechnego z normami prawa partykularnego w zakresie wymagań kanonicznych stawianych aktualnie rodzicom i chrzestnym przyjmujących sakrament chrztu św. W toku opracowania będzie można zauważyć, że zjawisko recepcji niejako potwierdza autentyczność uobecniającej się rzeczywistości eklezjalnej. W niej to poprzez posłuszeństwo, asymilację i prawne przyzwolenie dokonuje się przyjęcie, a nawet przenikanie norm z zakresu dyscypliny kościelnej, wskazanych przez ustawodawczą władzę kościelną jako podstawowe. W takim procesie objawia się pewien celowy dynamizm, bowiem normy partykularne niekiedy zawierają w sobie jakąś ocenę przyjmowanego dziedzictwa prawnego Kościoła powszechnego i mogą stać się istotnie znaczącą inspiracją dla działalności prawodawczej Biskupa Rzymu. Recepcję zachodzącą na płaszczyźnie norm o rodzicach i chrzestnych przyjmujących sakrament chrztu św. należy postrzegać jako aplikację w ścisłym sensie, bowiem dokonuje się ona wewnątrz tego samego systemu prawa kościelnego. W niniejszym opracowaniu wskażę na recepcję norm w zakresie odpowiedniego przygotowania rodziców i chrzestnych tych osób, które mają zostać wprowadzone i włączone do wspólnoty Kościoła przez przyjęcie chrztu św., jak również w zakresie kanonicznych wymagań stawianych tym wyjątkowym świadkom wiary katolickiej.

I. RODZICE DZIECKA I ZAKRES ICH PRZYGOTOWANIA

1. NORMY PRAWA POWSZECHNEGO

Kodeks Prawa Kanonicznego Jana Pawła II już we wstępnych normach ogólnych dotyczących sprawowania chrztu poleca, aby samo sprawowanie tego sakramentu było odpowiednio przygotowane³. Wołą prawodawcy jest, aby szczegółowe dyspozycje i normy partykularne

³ Por. KPK kan. 851.

zostały wydane przez ustawodawców Kościołów lokalnych i zostały zawarte w przepisach przystosowujących obrzędy wtajemniczenia chrześcijańskiego przez Konferencję Episkopatu⁴. Ze szczególną troską ustawodawca powszechny wskazał na konieczność kanonicznego przygotowania rodziców dziecka ochrzczonego, jak również rodziców chrestnych, w którym to przygotowaniu Kościół powinien ich właściwie pouczyć o znaczeniu tego sakramentu i obowiązkach związanych z jego przyjęciem. Troska o przygotowanie rodziców należy – zgodnie z wolą prawodawcy – do zadań własnych proboszcza, który może także przez posługę innych osób zatroszczyć się o spełnienie tego kanonicznego zlecenia⁵.

Prawodawca kościelny zalecając przygotowanie rodziców dziecka do ważnego i odpowiedzialnego przyjęcia daru wiary i tajemnicy odrodzenia przez chrzest, zwraca baczną uwagę na istotne obowiązki i postawę codziennego życia naturalnych rodziców lub prawnych opiekunów nowego chrześcijanina. Prawo powszechno, a w jego ślad ustawy partykularne ukazują te zobowiązania na wielu płaszczyznach i zakresach. I tak przedmiotem troski rodziców powinno być staranie, aby własnemu dziecku nie nadawać imienia, które w swoim brzmieniu i znaczeniu jest obce duchowości chrześcijańskiej⁶. Z praktyki życia wiemy, że rodzice oczekując na narodziny swego dziecka z wielkim wyprzedzeniem wybierają już imię dla oczekiwanego potomstwa. Stąd duszpasterz przygotowujący rodziców oczekujących potomstwa może w tym szczególnym czasie dopomóc samym rodzicom dokonać właściwego wyboru, który będzie zarazem spełnieniem zalecenia prawodawcy kodeksowego.

Następną oznaką potwierdzającą w istotnej mierze gotowość uczestnictwa rodziców dziecka w misterium przekazywania wiary swemu potomstwu jest ich prośba, skierowana do własnego proboszcza, której przedmiotem jest udzielenie sakramentu chrztu. Dlatego prawodawca wyraźnie wskazuje, by szafarze Kościoła udzielali chrztu wyłącznie na indywidualną prośbę rodziców (przynajmniej jednego z nich) lub prawnych opiekunów dziecka. Natomiast jeśli ten sakrament przyjmuje osoba dorosła, to tej łaski zbawczej udziela się na

⁴ Por. *Instrukcja duszpasterska Episkopatu o udzielaniu sakramentu chrztu świętego dzieciom (1975)*. W: *Dokumenty duszpastersko-liturgiczne Episkopatu Polski 1966-1993*. Lublin 1994 s. 19-20. Por. KPK kan. 851 1^o.

⁵ *Tamże*. 2^o.

⁶ Por. KPK kan. 855.

jej osobistą prośbę⁷. Prawodawca określił również, że rodzice mają poważny obowiązek troszczenia się o to, aby ich potomstwo zostało ochrzczone w pierwszych tygodniach życia, a więc możliwie najszybciej po urodzeniu. Prawodawca podpowiada, że powinni oni jeszcze przed urodzeniem dziecka udać się do proboszcza, aby poprosić o celebrację chrztu dla własnego dziecka i aby odpowiednio przygotować się do tego wydarzenia⁸. Na rodzicach spoczywa również obowiązek natychmiastowego ochrzczenia dziecka, zwłaszcza kiedy ono znajduje się w bezpośrednim zagrożeniu życia, a więc w niebezpieczeństwie śmierci⁹.

W zakresie przygotowania rodziców do chrztu dziecka oraz pełnej realizacji ich obowiązków z racji włączenia potomstwa do grona członków Kościoła katolickiego, prawodawca zwraca także uwagę na sprawę godziwości udzielenia tego sakramentu. I tak, by chrzest mógł być udzielony godziwie należy zadbać, aby zgodzili się na jego udzielenie obydwój rodzice lub przynajmniej jedno z nich, albo ci, którzy są prawnymi ich przedstawicielami bądź opiekunami dzieci. Ustawodawca oczekuje również, że temu wydarzeniu, jakim jest celebracja chrztu będzie towarzyszyć uzasadniona nadzieja, iż dziecko zostanie wychowane w wierze katolickiej. Stan posiadanej nadziei niejako potwierdza podstawowe przygotowanie rodziców do przekazywania wiary i podjęcia się religijnej formacji potomstwa. Stąd właśnie w okolicznościach, kiedy rodzice nie mogą zagwarantować dziecku wychowania katolickiego, duszpasterz może podjąć decyzję o odłożeniu chrztu, zgodnie z postanowieniami prawa partykularnego i powinien o tej decyzji powiadomić rodziców dziecka, wskazując gdzie leży przyczyna takiego stanu rzeczy¹⁰. W tym miejscu należy wskazać na normy *Instrukcji* Episkopatu Polski w zakresie udzielania chrztu dzieciom. Pasterze przyjęli następujące ustalenia, które następnie weszły do prawa partykularnego poszczególnych diecezji. Ustalono: „nie udzielać sakramentu chrztu św. małym dzieciom bez faktycznej wie-

⁷ Por. KPK kan. 867 § 1.

⁸ *Tamże*.

⁹ KPK kan. 867 § 2.

¹⁰ *Tamże*. kan. 868 § 1 1-2^o. Prawodawca przedkładając porządek zbawczy nad naturalne relacje poleca jednak, aby „dziecko rodziców katolickich, a nawet i niekatolickich, znajdujące się w niebezpieczeństwie śmierci, jest godziwie ochrzczone, nawet wbrew woli rodziców”. KPK kan. 868 § 2.

dzy rodziców (opiekunów) lub wbrew ich woli; jeśli rodzice dziecka poprzestają na małżeństwie cywilnym, duszpasterz powinien starać się o doprowadzenie ich do zawarcia małżeństwa sakramentalnego przed chrztem dziecka. W przypadku wyraźnej odmowy, należy żądać na piśmie oświadczenia od rodziców dziecka i chrzestnych, że zobowiązują się wychować dziecko w wierze katolickiej. Również w przypadku, gdy rodzice żyją bez ślubu kościelnego z powodu przeszkód kanonicznych, należy żądać takiego oświadczenia; jeśli jedno z rodziców dziecka jest wierzące, a drugie nie, dziecku należy udzielić chrztu św.; w zetknięciu się z trudnymi lub zawiłymi problemami z zakresu chrztu duszpasterz w poczuciu odpowiedzialności przed Bogiem za owoce łaski tego sakramentu, powinien w poszczególne przypadki dokładnie wnikać, rozpatrzyć je, a następnie podjąć odpowiednią decyzję, lub w razie potrzeby zwrócić się do ordynariusza”¹¹. Zgodnie przecież z soborową nauką Kościoła „rodzice ponieważ dali życie dziecku, w najwyższym stopniu są zobowiązani do wychowania potomstwa i dlatego należy ich uważać za pierwszych i najlepszych wychowawców. Do rodziców bowiem należy stworzenie takiej atmosfery rodzinnej, przepojonej miłością i szacunkiem dla Boga i ludzi, która sprzyjałaby spójnemu osobowemu i społecznemu wychowaniu dzieci (...). Szczególnie zaś w rodzinie chrześcijańskiej, ubogaconej łaską i mocą sakramentu małżeństwa, dzieci powinny już od pierwszych lat uczyć się poznawania Boga i oddawania Mu czci, a także miłości bliźniego, zgodnie z otrzymaną na chrzcie wiarą. (...) Rodzina wreszcie wprowadza je stopniowo do wspólnoty państwowej i do Ludu Bożego. Rodzice powinni być więc świadomi wielkiego znaczenia, jakie prawdziwie chrześcijańska rodzina ma dla życia i rozwoju samego Ludu Bożego”¹². Prawodawca poleca również, aby nie odnosić się z obojętnością do żyjących poronionych płodów ludzkich. Należy je ochrzcić, jeśli żyją i jeśli jest to możliwe¹³. Wydaje się, że rodzice takiego potomstwa, a zwłaszcza matka powinna domagać się wskazanego działania od osób, które z racji medycznej opieki i działania stają się bezpośrednimi

¹¹ *Instrukcja duszpasterska Episkopatu o udzielaniu Sakramentu Chrztu św. dzieciom z dnia 14-15 grudnia 1977 r.* „Wrocławskie Wiadomości Kościelne” 33:1978 nr 1-2 s. 20-21.

¹² SOBÓR WATYKAŃSKI II. *Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim Gravissimum educationis*. W: SOBÓR WATYKAŃSKI II. *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*. Poznań 2002 s. 317-318 (3).

¹³ Por. KPK kan. 871.

świadkami poronienia. Istotną przesłanką dla takiej odpowiedzialnej troski staje się gwarancja uzyskania pełni zbawienia dla poczętego życia i osoby ludzkiej.

Wymagania prawne *Kodeksu Prawa Kanonicznego Jana Pawła II* zapewniają więc podstawowe oraz niezbywalne prawo i obowiązek rodziców do wychowania potomstwa. Także przez stanowczo wyartykułowane wymaganie oczekują od rodziców dzieci podjęcia odpowiedniego przygotowania kanonicznego do celebracji tego sakramentu, chroniąc jego godność i wyrażając troskę o dobro duchowe dziecka już ochrzczonego. Zatem odpowiednią, a zarazem odpowiedzialną decyzję o chrzcie potomstwa mają podjąć rodzice bądź prawni opiekunowie, wyrażając ją wobec swojego pasterza i kierując się najwyższym dobrem duchowym własnego dziecka.

2. PRAWO PARTYKULARNE SYNODÓW ROKU JUBILEUSZOWEGO

W procesie recepcji normy prawa powszechnego wyznaczają prawo partykularnemu, szczególnie w zakresie kanonicznego przygotowania rodziców do celebracji chrztu własnego potomstwa, specjalny zakres obligatoryjnych ustaleń prawnych. Potwierdzi ten fakt dokładniejsza analiza kolejnych zapisów norm szczegółowych w promulgowanych dokumentach synodów diecezjalnych, zakończonych w Polsce z racji Roku Jubileuszowego. Prawodawcy partykularni generalnie podzielają wolę ustawodawcy powszechnego, który wskazał na istotny obowiązek rodziców skutecznie mobilizujący ich nie tylko do udzielenia chrztu dziecku już w pierwszych tygodniach po urodzeniu. Motywem do tak dynamicznej postawy staje się fakt, że to rodzice stają się pierwszymi świadkami wiary i dlatego też powinni się do realizacji wskazanych zadań, wynikających z tego sakramentu, odpowiednio przygotować¹⁴. Dlatego w dalszej części niniejszego opracowania zostaną zaprezentowane w tym zakresie normy synodów diecezjalnych w Polsce, promulgowane z racji trwania Roku Jubileuszowego, jako potwierdzenie zjawiska integralnego przenikania i inspirującego działania prawodawcy kodeksowego na promulgacje dokonane w Kościołach partykularnych.

¹⁴ Por. KPK kan. 867 § 1.

a) Pierwszy Synod Diecezji Pelplińskiej

Ustawodawca partykularny już na początku zadeklarował, że chrzest dziecka jest niewątpliwie wydarzeniem kościelnym, wspólnotowym i dlatego wymaga troskliwego przygotowania oraz godnej celebracji i rozwoju w życiu chrześcijanina¹⁵. Wspomniane przygotowanie – wolą prawodawcy – obejmuje przede wszystkim rodziców dziecka oraz jego chrzestnych¹⁶. Czynności przygotowawcze podjęte w wymiarze wspólnoty parafialnej mają zmierzać do skutecznego przypomnienia naturalnej rodzinie dziecka prawdy o znaczeniu łaski chrztu oraz o zadaniach wynikających z faktu włączenia nowego potomstwa do wspólnoty ludu Bożego. Przygotowanie ma na celu wprowadzenie całej rodziny osoby przyjmującej chrzest w tę tajemnicę zbawczą Kościoła, jak również powinno przyczynić się do postępu w życiu religijnym oraz w realizacji samego procesu religijnego wychowania potomstwa. Prawodawca wskazał obligatoryjnie, że zakres podstawowego przygotowania rodziców może zrealizować się przez zorganizowaną katechezę przedchrzcielną, którą zobowiązany jest prowadzić proboszcz lub inny kapłan¹⁷. Bardzo znaczące jest i to, że wspólnota parafialna, w której dokonuje się to obowiązkowe przygotowanie rodziców i chrzestnych, jak również celebacja pierwszego sakramentu, powinna wspierać ich swoją modlitwą¹⁸. W przypadku, kiedy rodzice dziecka nie wyrażają zgody na chrzest oraz sami nie decydują się na podjęcie przygotowania do realizacji istotnych obowiązków wiary wobec dziecka i wynikających z sakramentu wtajemniczenia chrześcijańskiego, prawodawca idzie za treścią normy ogólnej *Kodeksu Prawa Kanonicznego* i poleca, aby w takich okolicznościach odłożono udzielenie chrztu¹⁹.

Natomiast odnośnie już samej liturgicznej celebracji chrztu we wspólnocie parafialnej to prawodawca partykularny postanowił, aby osoby bezpośrednio w niej uczestniczące (rodzice i chrzestni) przyjęły czynną postawę i były w tej celebracji prawdziwie zaangażowane. Mogą tę normę zrealizować przez wygłoszenie liturgicznych komentarzy,

¹⁵ Por. *I Synod Diecezji Pelplińskiej. Rok Jubileuszowy 2000. Statuty I Synodu Diecezji Pelplińskiej*. Pelplin 2001 nr 164 s. 46.

¹⁶ *Tamże*. nr 165 s. 46.

¹⁷ *Tamże*. nr 166 s. 46.

¹⁸ *Tamże*. nr 167 s. 46.

¹⁹ *Tamże*. nr 169 s. 46. Por. KPK kan. 868 § 1 1-2^o.

osobistą prezentację czytań mszalnych, śpiew i modlitwę²⁰. W praktyce wielu wspólnot parafialnych właśnie rodzicom i chrześnym dzieci przyjmujących chrzest powierza się troskę o dynamikę liturgicznej celebracji, co wiąże się z indywidualnym przygotowaniem tych osób do uroczystej Mszy św. chrzcielnej. Powyższa praktyka na pewno może pozytywnie wpłynąć na rozwój duchowości rodziców, wynikającej w sposób podstawowy z daru chrztu św. Dodatkowym i ważnym czynnikiem wspierającym rozwój duchowości chrzcielnej w Kościele Pelplińskim, powinno być obchodzenie kolejnych rocznic chrztu, tak w samej rodzinie, jak i we wspólnocie parafialnej²¹.

Należy podkreślić, że prawodawca partykularny z wielką uwagą wskazał na formy i zakres merytorycznego przygotowania rodziców do celebracji chrztu św., widząc konieczność zaangażowania się rodziców w to pierwsze wydarzenie inicjacji chrześcijańskiej własnego dziecka, które stanowi dar Trójcy Świętej, udzielający życia Bożego, bezpośrednio uświęcający człowieka i włączający go do wspólnoty Kościoła²².

b) III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej

Uchwały Synodu Gnieźnieńskiego zostały promulgowane z racji Milenium powstania tego Kościoła partykularnego. Ustawodawca lokalny uważa, że bogactwo życia i posługi liturgicznej Kościoła uobecnia się w sprawowanych sakramentach, które obejmują najważniejsze momenty życia chrześcijanina. Pierwszym źródłem jest chrzest, który obliguje rodziców chrześcijańskich do tego, aby jak najszybciej po urodzeniu obdarzyli łaską tego sakramentu własne potomstwo²³. Prawodawca nie ukrywa, że za intensywne pielęgnowanie tej świadomości u rodziców i za wymowną wrażliwość wiary w istotnym wymiarze odpowiadają kanonicznie ustanowieni pasterze wspólnot parafialnych, którzy winni przypominać katolickim rodzicom o realizacji tego obowiązku²⁴. Kolejną powinnością rodziców staje się wyrażenie koniecznej zgody na chrzest własnego dziecka. W przypadku, kiedy tej wewnętrznej decyzji brakuje, wówczas duszpasterz parafialny, odkła-

²⁰ Por. *I Synod Diecezji Pelplińskiej. Rok Jubileuszowy 2000*, nr 171 s. 46.

²¹ *Tamże*, nr 175 s. 46.

²² *Tamże*, nr 164 s. 45-46.

²³ Por. *III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej z okazji Milenium jej powstania*, Gniezno 2001 nr 150 s. 139.

²⁴ *Tamże*.

dając udzielenie sakramentu chrztu, powinien zadeklarować rodzicom dziecka stosowną pomoc kapłańską. Ustawodawca żywi nadzieję, że wyrażona w ten sposób gotowość duszpasterza może stanowić dobrą okazję, aby rodzicom niezdecydowanym bądź zaniedbanym duchowo uświadomić zakres ich odpowiedzialności za zbawienie własnego dziecka i za zobowiązania, jakie wynikają z ich własnego chrztu²⁵. Prawodawca partykularny dopuszcza również możliwość ochrzczenia dziecka w oparciu o złożoną rękojmię wychowania go w wierze i po chrześcijańsku przez najbliższych krewnych osoby mającej przyjąć chrzest²⁶.

Promulgowane normy partykularne zobowiązują rodziców dziecka, aby przed udzieleniem chrztu we wspólnocie parafialnej odbyli spotkanie z własnym pasterzem. Spotkanie to powinno służyć dokładniejszemu poznaniu wszystkiego co wypływa z teologii sakramentu chrztu św., jak również przypomnieniu sobie o treści i zakresie obowiązków wynikających z chrztu swego potomstwa. Intencją prawodawcy nie jest, aby treścią spotkania było wyłączone omówienie spraw porządkowych i organizacyjnych czy liturgicznych, ale by rodzicom stworzyć dogodną okazję, aby mogli wejść głębiej w samą liturgię i uobecnianą rzeczywistość zbawczą. Bowiem tej celebracji ma towarzyszyć przeżycie daru wspólnej wiary i wspólnej radości, z jaką nieustannie nowo ochrzczonych przyjmuje się do Kościoła²⁷.

Warto podkreślić, że prawodawca Kościoła Gnieźnieńskiego w swoich normach wskazuje na konieczność pochrzcielnego katechumenatu, w którym powinno dokonywać się permanentny rozwój uprzednio otrzymanej łaski wiary i daru chrześcijańskiego życia. Najpewniejszym oparciem dla trwałego i stałego rozwoju życia nowego chrześcijanina oraz jego osobistej formacji jest rodzinne życie religijne, parafialna i szkolna katecheza oraz osobisty wysiłek ochrzczonego²⁸. Wydaje się, że obecnie nikt nie powinien już powątpiewać w skuteczność, jaką w tym procesie mogą odgrywać dobrze przygotowani rodzice, głęboko wierzący, przeżywający z wewnętrznym przekonaniem prawdę o konieczności dawania osobistego świadectwa wiary.

Normy synodalne gnieźnieńskie przypominają, że dla każdego kandydata do chrztu należy wybrać dwoje chrzestnych: ojca i matkę.

²⁵ *Tamże*, nr 151 s. 139.

²⁶ *Tamże*. Por. KPK kan. 868 § 1.

²⁷ Por. *Obrzędy Chrztu dzieci według Rytuału Rzymskiego*. Katowice 1972 nr 7 s. 12.

²⁸ Por. *III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej*, nr 153 s. 140.

Zdaniem prawodawcy dokonanie wskazania chrzestnych jest zadaniem własnym rodziców dziecka, które ma przyjąć chrzest. Mając na uwadze obligacje prawne i zadania spełniane przez chrzestnych, tak podczas liturgii jak i w toku życia we wspólnocie wiary, rodzice mają obowiązek wskazać osoby godne, które będą spełniały wszystkie istotne wymagania, obligatoryjnie wskazane przez powszechne prawo kościelne²⁹.

O stopniu przygotowania rodziców do podjęcia się chrzcielnych zadań wobec własnego dziecka, wymownie świadczy także możliwość wybierania dla swego dziecka właściwego imienia lub imion chrzcielnych. Ma to się dokonywać zwłaszcza w realizacji pełnej perspektywy chrześcijańskiej celebracji bądź liturgicznego świętowania i obchodzenia dnia imienin. Prawodawca uświadamia, że dzień imienin powinien przypominać ochrzczoneму sam fakt przyjęcia chrztu oraz religijne oddanie się osoby pod opiekę świętego Patrona, który dla chrześcijanina powinien być zawsze wzorem i orędownikiem. W związku z tym poleca się kapłanom, aby w działalności duszpasterskiej umiejętnie doradzali rodzicom dokonanie właściwego wyboru imion dla dzieci, które mają zostać ochrzczone. Kapłani powinni w toku przedchrzcielnej formacji rodziców wskazywać na imiona osób, które znajdują się w katalogu świętych i błogosławionych Kościoła katolickiego³⁰. Ustawodawca uważa, że jest to jeden z elementów zachowania i pogłębiania odkrywanej na co dzień przez rodziców tożsamości chrześcijańskiej.

W kolejnej normie partykularnej prawodawca wskazuje pośrednio, że obowiązkiem rodziców jest również punktualne przybycie z dzieckiem do świątyni na liturgiczne sprawowanie sakramentu chrztu św. Chodzi bowiem o uszanowanie terminu sprawowania liturgii chrzcielnej, zgromadzonych wiernych i innych bezpośrednio zaangażowanych w te święte czynności. Gdyby jednak zdarzyło się, że rodzice z jakichś przyczyn spóźnią się na tę uroczystość to takie zaniedbanie – choć może po ludzku zaniepokoić czy sprowokować – nie może stanowić dla szafarza motywu i wystarczającej racji do odmówienia ochrzczenia dziecka³¹.

Rekapitulując należy stwierdzić, że III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej z powagą odniósł się do zadań i zakresu

²⁹ *Tamże*, nr 155 s. 140. Por. KPK kan. 874.

³⁰ Por. III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej, nr 156 s. 140-141. Por. KPK kan. 855.

³¹ Por. III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej, nr 157 s. 141.

przygotowania rodziców w związku z udzieleniem chrztu ich dzieciom. Ustawodawca idąc za prawem powszechnym i inspiracjami teologicznymi dokumentów Kościoła stawia przed rodzicami konkretne uprawnienia i wymagania, a mianowicie skierowanie prośby o chrzest, wybór imienia, złożenie rąkojmi, podjęcie przygotowania i troski o pochrzcielną formację dziecka. Zobowiązuje również kapłanów do gotowości świadczenia pomocy w tym zakresie, zwłaszcza wobec rodziców, którym trzeba uświadomić pełniejszy wymiar odpowiedzialności za zbawienie własnego dziecka.

c) Synod Archidiecezji Przemyskiej

Ustawodawca rozpoczyna recepcję norm chrzcielnych od wskazania na szczególnie wyjątkowy charakter celebracji pierwszego sakramentu wtajemniczenia chrześcijańskiego. Dlatego normy Synodu Archidiecezji Przemyskiej polecają, aby liturgia udzielania sakramentu chrztu św. poza niebezpieczeństwem śmierci, i to bez względu na ilość dzieci przyjmujących chrzest, dokonywała się uroczystie, pobożnie i z należytą godnością. Jest to ważne i bardzo istotne polecenie ustawodawcy, bowiem w taki sposób sprawowana liturgia powinna wzmocnić wewnętrzne przekonanie rodziców i chrzestnych o sakramencie chrztu jako o wyjątkowym nadprzyrodzonym wydarzeniu, w którym uczestniczą oni sami, a nade wszystko ich dzieci³². Właśnie ta wyjątkowość celebracji chrzcielnej powinna – zdaniem ustawodawcy – motywować rodziców, chrzestnych i osoby bliskie przyjmujących chrzest do spełniania właściwych funkcji liturgicznych: np. czytania, śpiew międzyleckyjny, wypowiedanie intencji modlitwy wiernych czy przyniesienie darów ofiarnych³³. Dopełnieniem tej uroczystej chwili powinna być Komunia św. przyjmowana jednak wyłącznie przez rodziców, którzy nie mają w tym względzie przeszkód kanonicznych i aktualnie są w stanie łaski uświęcającej³⁴.

Również Synod Archidiecezji Przemyskiej, idąc za prawem powszechnym, zobowiązuje rodziców do uczestniczenia w przedchrzcielnym przygotowaniu, by następnie mogli odpowiednio uczestniczyć w celebracji sakramentu chrztu św. Stąd rodzice powinni obowiązkowo uczestniczyć w spotkaniach organizowanych przez duszpasterzy,

³² Por. *Synod Archidiecezji Przemyskiej 1995-2000*, st. 307 § 2 s. 103.

³³ *Tamże*, st. 310 s. 104.

³⁴ *Tamże*, st. 311 s. 104.

aby owocnie skorzystać z kościelnego pouczenia na temat godności rodzicielstwa i znaczenia chrztu dla życia chrześcijanina. Prawodawca partykularny wymaga także, aby rodzice uczestniczyli przynajmniej w dwóch katechezach chrzcielnych prowadzonych w parafii chrztu³⁵.

Prawodawca, który postrzeżga pasterzy parafialnych jako szafarzy sakramentu chrztu św. zobowiązuje ich do podjęcia elementarnej formacji chrzcielnej samych rodziców. Rodzice korzystając z tej formy przygotowania chrzcielnego, realizują również pośrednio obowiązek słuchania Kościoła i realizacji jego wskazań. W tym duchu Kościół zachęca rodziców do planowania nadawania dziecku imion świętych i błogosławionych, co jest niewątpliwie utrwaloną tradycją eklezjalną. Jednakże dokonanie wyboru imienia dla swego dziecka pozostaje w gestii autonomicznej i nieskrępowanej decyzji rodziców i realizacji ich kodeksowego uprawnienia. Prawodawca zachęca również rodziców, aby zatroszczyli się o uczestnictwo we Mszy św. celebrowanej z racji rocznicy chrztu własnego dziecka, połączonej ze specjalnym błogosławieństwem i poprzedzonej specjalną katechezą dla rodziców³⁶. W ten sposób ustawodawca kościelny wymownie wskazuje nie tylko na świętość samego chrztu, ale także na Eucharystię, z której rodzice i ochrzczone już potomstwo powinni czerpać wewnętrzną moc do realizacji zobowiązań w zakresie życia i wychowania w wierze chrześcijańskiej. Prawodawca z mądrością dobrego pedagoga odwołuje się w swoich normach partykularnych do osobistej decyzji rodziców, kiedy zdecydowanie prosili o sakrament chrztu dla dziecka, i kiedy to czynili niezależnie od swoich słabości i powikłań życiowych. Wtedy, jak zapewnia prawodawca, Kościół im zaufa, kierując się uzasadnioną nadzieją na katolickie wychowanie potomstwa oraz korzystając także z determinacji i pomocy rodziców chrzestnych³⁷.

Szczegółowe zalecenia prawodawcy partykularnego, zawarte w normach Synodu Archidiecezji Przemyskiej, jasno odzwierciedlają pastoralną troskę o poprawne czerpanie ze skarbcza chrztu św. Zachowując treść norm powszechnych prawodawca partykularny wskazał wyraźnie na istotę zadań wchodzących w zakres przygotowania rodziców do chrztu dziecka. Sama celebracja sakramentu powinna być nieustannym czerpaniem z tego misterium nowego życia w Bogu, aby

³⁵ *Tamże*. st. 312 n. 1-2 s. 104.

³⁶ *Tamże*. st. 316 n. 1 s. 105.

³⁷ *Tamże*. st. 318 § 1-3 s. 105-106.

coraz dynamiczniej upodobniało ochrzczonych do Chrystusa i pozwoliło wytrwać do końca we wspólnocie nowego ludu Bożego³⁸.

d) I Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej

Ustawodawca już na wstępie norm partykularnych o celebracji sakramentu chrztu św. zauważył, że zbawcze orędzie głoszone przez Kościół wymaga od słuchaczy wiary. Prawodawca uważa, że właśnie ci, którzy to orędzie przyjęli i postanowili związać swoje życie z Chrystusem przyjmują chrzest³⁹. Konsekwencją takiej postawy jest decyzja rodziców bądź opiekunów o chrzcie własnego dziecka, w czasie której to celebracji rodzice publicznie wyznają wiarę⁴⁰. Powyższe normy należy odbierać jako szczególną troskę prawodawcy kościelnego o wiarę żywą dla rodziców, którzy decydują się żyć w jedności z Trójcą Świętą oraz którzy osobiście mają podjąć decyzję o chrzcie własnego dziecka już w pierwszych tygodniach jego życia⁴¹. Jeżeli rodzice nie są gotowi, bądź zdolni do takiej decyzji z racji swej obojętności religijnej lub religijnego zaniedbania, wówczas decyzję o dopuszczeniu dziecka do chrztu św. podejmuje miejscowy duszpasterz, mając na uwadze świętość sakramentu. Prawodawca przestrzega, aby duszpasterz unikał skrajnych postaw, a mianowicie postawy zbyt liberalnej, jak również podejmowania w takich okolicznościach rygorystycznych rozstrzygnięć⁴².

Istotnym elementem przygotowania rodziców do chrztu ich dziecka powinna być katecheza przedchrzcielna, która ma objąć pouczenie rodziców o znaczeniu sakramentu chrztu św., jak również o właściwym uczestniczeniu rodziców w samym obrzędzie udzielania tego sakramentu wiary⁴³. Natomiast jeszcze przed udzieleniem sakramentu chrztu św. rodzice powinni zgłosić dziecko w kancelarii parafialnej swego zamieszkania, gdzie duszpasterz dokona urzędowego spisania aktu chrztu, zgodnie z danymi personalnymi umieszczonymi na metryce urodzenia dziecka wydanej w USC.

Prawodawca ograniczył przygotowanie rodziców do chrztu dziecka wyłącznie do tych kilku wskazań normatywnych, zachowując jednak przekonanie, że nad dynamiką życia pochrzcielnego będą czuwać

³⁸ *Tamże*. st. 306 s. 103.

³⁹ Por. *Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*. Warszawa 2000 nr 262 s. 111.

⁴⁰ *Tamże*. nr 263 s. 111.

⁴¹ *Tamże*. nr 264-265 s. 112.

⁴² *Tamże*. nr 266 s. 112.

⁴³ *Tamże*. nr 267 s. 112; Por. KPK kan. 851 2^o.

miejscowi duszpasterze, wskazując zwłaszcza na nieustanne czerpanie z chrześcijańskich środków uświęcenia, jakimi są sakramenty. Proboszczowie powinni w tym celu wykorzystać głoszone homilie, katechizację oraz specjalne przygotowanie do życia sakramentalnego swoich wiernych⁴⁴.

e) I Synod Archidiecezji Białostockiej

W zakresie opisanym przez zjawisko recepcji norm o przygotowaniu rodziców do chrztu dzieci, Synod Archidiecezji Białostockiej stawia większe wymagania, zważywszy na to, że chrzest jest postrzegany jako fundament całego życia chrześcijańskiego, uzdalniający osobę do uczestnictwa w posłannictwie całego Kościoła⁴⁵. Stąd prawodawca już na początku uświadomił rodzicom, że ich dzieci są chrzczone w wierze, którą oni osobiście mają publicznie wyznać i w ten sposób stawać się autentyczną reprezentacją wspólnoty całego ludu Bożego, a więc wszystkich wierzących⁴⁶. Synod przypomina rodzicom istotną prawdę, że przyjęcie sakramentu chrztu dla własnego dziecka wymaga od nich osobiście, aby byli dla potomstwa pierwszymi nauczycielami wiary, wiernie wychowywali swoje dzieci w wierze katolickiej, nauczyli dzieci modlitwy, w stosownym czasie podjęli przygotowanie dzieci do pierwszego pełnego uczestnictwa w ofierze Mszy św., do bierzmowania oraz doprowadzili do przyjaźni życia z Chrystusem i osobiście wprowadzili potomstwo w zasady moralności chrześcijańskiej⁴⁷.

Prawodawca partykularny potwierdził, że w Archidiecezji Białostockiej udziela się chrztu zasadniczo małym dzieciom na prośbę ich rodziców, mając na uwadze, aby żadne dziecko nie umarło bez tego sakramentu. Tak więc na rodzicach spoczywa obowiązek skierowania prośby o ten sakrament dla swego dziecka, co staje się naturalną powinnością, zważywszy na ich osobiste wszczepienie w Chrystusa i Jego Kościół jako wspólnotę ludu Bożego. To nadprzyrodzone wszczepienie otwiera człowiekowi dostęp do innych sakramentów⁴⁸. Rodzice mają przed chrztem dziecka okazję, aby ożywić i pogłębić w sobie tę świadomość chrzcielną przez uczestnictwo w pouczeniu,

⁴⁴ Por. *Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*. nr 260 s. 111.

⁴⁵ Por. *I Synod Archidiecezji Białostockiej*. Białystok 2000 nr 434 s. 104.

⁴⁶ *Tamże*. nr 435 s. 104.

⁴⁷ *Tamże*. nr 436 s. 104.

⁴⁸ *Tamże*. nr 434 s. 104. Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*. Poznań 1992 (1213).

organizowanym przez parafię, jak również przez osobisty udział w sakramencie pokuty przed chrztem dziecka oraz Eucharystii w czasie liturgii chrzcielnej⁴⁹.

Prawodawca synodalny jest świadomy, że duchowa kondycja i świadomość chrzcielna rodziców zgłaszających swoje potomstwo do chrztu nie zawsze ściśle jest powiązana z żywą wiarą, co rodzi z ich strony brak motywów religijnych do udzielenia tego sakramentu. Czasem ograniczają się tylko do zachowania zwyczaju, bądź kierują się wyłącznie troską o zachowanie dobrej opinii o swojej rodzinie w środowisku, w którym przebywają. Obojętność religijna nie służy jednak wychowaniu religijnemu, stąd ci rodzice w rezultacie nie dbają później o religijne wychowanie swoich nowo ochrzczonych dzieci. Już w momencie celebracji chrzcielnej nie mają zrozumienia dla Kościoła, który ukazuje im ważne momenty w samej liturgii, zobowiązujące ich do autentycznego wyznania wiary i podjęcia się wychowania dziecka w wierze Kościoła katolickiego. Rodzice często sami nie są przygotowani do chrztu dzieci i prezentują wspólnocie Kościoła takich samych chrestnych, co często powoduje duszpasterskie nieporozumienia⁵⁰. Taki stan rzeczy musi rodzić specjalne zadania dla pasterzy własnych, a więc kapłanów pracujących w duszpasterstwie parafialnym, w zakresie odpowiedniego pouczenia wiernych, stałej katechezy dotyczącej znaczenia chrztu, potrzeby wypełniania przyrzeczeń chrzcielnych, zadań i obowiązków rodziców dziecka oraz sposobu udzielania chrztu w okolicznościach zagrażających życiu potomstwa jeszcze nieochrzczonego⁵¹.

Prawodawca określił obligatoryjnie, że udzielenie chrztu powinno się dokonać w ciągu miesiąca po urodzeniu dziecka. Istotnym motywem przy wybieraniu terminu chrztu jest troska o zbawienie dziecka, jak również zdrowie matki, która powinna uczestniczyć w tej liturgicznej celebracji. Taki stan rzeczy nakłada na rodziców zobowiązanie, aby do miesiąca czasu rozpocząć skuteczne działanie i kierując się wiarą i posłuszeństwem podjęli odpowiednie kroki zmierzające do zadośćuczynienia tej normie kanonicznej⁵². Dlatego postanowiono, że rodzice powinni jak najszybciej zgłosić wyłącznie duszpasterzowi w

⁴⁹ Por. *I Synod Archidiecezji Białostockiej*, nr 438 s. 104.

⁵⁰ *Tamże*, nr 439 s. 104-105.

⁵¹ *Tamże*, nr 449 s. 107.

⁵² *Tamże*, nr 442 s. 105.

kancelarii parafialnej gotowość ochrzczenia własnego dziecka, ochotnie wziąć udział w katechezie przedchrzcielnej, jak również w samej liturgii chrzcielnej własnego dziecka⁵³. Również rodzice powinni zadbać, aby przyjęcie z okazji chrztu dziecka odbyło się w odpowiedniej i chrześcijańskiej atmosferze. Ustawodawca sugeruje wyraźnie i to pochwała, aby to spotkanie było bezalkoholowe⁵⁴.

Podstawowym obowiązkiem rodziców – zdaniem ustawodawcy synodalnego – jest troska o chrzest ich nowo narodzonych dzieci. Norma synodalna rozstrzyga, że generalnie dopuszcza się do chrztu wszystkie dzieci zgłoszone przez ich rodziców lub prawnych opiekunów, jeżeli rodzice dają gwarancje wychowania swoich dzieci w wierze katolickiej. Synod oczekuje, że z racji chrztu rodzice niesakramentalni podejmą również troskę o uregulowanie sprawy ślubu kościelnego, aby nie było rozdzwieku pomiędzy swoimi deklaracjami a codziennością życia. Natomiast jeśli kanonicznie nie mogą tego uczynić, bądź nie mają takiej woli, muszą złożyć pisemne zobowiązania i oświadczenia dotyczące religijnego wychowania swojego dziecka⁵⁵. Rodzice przygotowujący się do chrztu dziecka zachowują prawo wyboru imienia dla swego potomstwa, choć prawodawca poleca, aby wybierali swojemu dziecku imię chrześcijańskie, aby dziecko miało swego patrona, orędownika i wzór do naśladowania⁵⁶.

Rodzice mają również obowiązek i prawo wyboru odpowiednich chrzestnych. Dla słusznej przyczyny ustawodawca synodalny zezwala, aby mogli poprosić osobę prawosławną, jednakże obowiązki pierwszego chrzestnego powinna pełnić osoba wyznania rzymsko-katolickiego. Rodzice nie mogą prezentować na chrzestnych osób, które żyją w niesakramentalnym związku małżeńskim⁵⁷. Dogodną okazją do wyjaśnienia wszelkich nietypowych sytuacji czy też błędnego przekonania rodziców może stać się dialog podjęty z rodzicami przez duszpasterza, jak również spotkania formacyjne w okresie przedchrzcielnym. Właśnie w tym czasie rodzice mogą zostać na nowo pouczeni o pełnych zobowiązaniach, jakie na nich spoczywają i są związane bezpośrednio z udzieleniem tego sakramentu wiary katolickiej⁵⁸. Z ra-

⁵³ *Tamże*. nr 447 s. 106-107.

⁵⁴ *Tamże*. nr 448 s. 107.

⁵⁵ *Tamże*. nr 444 s. 106.

⁵⁶ *Tamże*. nr 445 s. 106. Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego* (2156).

⁵⁷ Por. *I Synod Archidiecezji Białostockiej*. nr 446 s. 106.

⁵⁸ *Tamże*. nr 449 s. 107.

cji podjętego przygotowania rodzice mogą również zaangażować się w bezpośrednie uczestnictwo w niektórych czynnościach liturgicznych, np. czytania mszalne, psalm międzylekcyjny czy wypowiedzianie intencji modlitwy wiernych. Po zakończonej liturgii rodzice mogą również złożyć swoje podpisy pod spisanim aktem chrztu własnego dziecka w księdze ochrzczonych parafii miejsca celebracji tego sakramentu⁵⁹. Ustawodawca synodalny przewiduje jeszcze w realizacji cyklu przygotowania rodziców do chrztu dziecka ich bezpośredni udział w przystąpieniu do sakramentalnej pokuty, co powinno zostać potwierdzone na stosownych kartkach do spowiedzi. Kościołowi partykularnemu zależy także, aby rodzice podjęli również czynności związane zakresowo z formacją pochrzcielną dziecka, w której głównym wydarzeniem powinien być udział rodziców w liturgii Mszy św. w rocznicę przyjęcia chrztu. Formacja pochrzcielna powinna przypominać im o istotnych obowiązkach wynikających z udzielonego im dzieciom chrztu św.⁶⁰

Promulgowane normy I Synodu Archidiecezji Białostockiej w zakresie udzielania chrztu dzieciom dosyć precyzyjnie określiły zadania i obowiązki rodziców z tym wydarzeniem związane. Pewnej unifikacji poddano formy działań duszpasterskich, wyznaczając zadania dla pasterzy wspólnot parafialnych w związku z formacją przedchrzcielną i pochrzcielną rodziców. Ustawodawca pragnie dopomóc rodzicom, aby wobec dzieci stali się bezsprzecznie pierwszymi nauczycielami i świadkami wiary katolickiej.

3. SYTUACJE WYJĄTKOWE W PRAWODAWSTWIE POWSZECHNYM I PARTYKULARNYM

Na początku należy zastrzec, że w sytuacjach wyjątkowych trudno jest wymagać od rodziców osób przyjmujących chrzest solidnego lub nawet jakiegokolwiek przygotowania kanoniczno-duszpasterskiego. Na te sytuacje wskazuje prawodawca powszechny w *Kodeksie Prawa Kanonicznego* i do nich bezpośrednio odnoszą się niektórzy ustawodawcy synodalni w swoim prawodawstwie partykularnym. Chodzi mianowicie o kilka sytuacji, które poniżej zostaną obligatoryjnie wymienione:

⁵⁹ *Tamże*, nr 452 s. 107-108.

⁶⁰ *Tamże*, nr 453-454 s. 108.

- chrzest dziecka w niebezpieczeństwie śmierci;
- chrzest dziecka podrzuconego lub znalezionej;
- chrzest płodów poronionych;
- chrzest osoby dorosłej.

Są to sytuacje, w których trudno jest się odnieść do stałej realizacji form przygotowania tych osób w związku z chrztem ich potomstwa. Wynika to najpierw z sytuacji braku czasu w sytuacji zagrożenia życia, braku rodziców naturalnych, sytuacji nietypowych, bądź kiedy osoba dorosła samodzielnie już podejmuje decyzję o rozpoczęciu przygotowania – katechumenatu do liturgicznej celebracji pierwszego sakramentu wtajemniczenia chrześcijańskiego.

Do sytuacji chrztu dziecka w niebezpieczeństwie śmierci wprost odnosi się *Kodeks Prawa Kanonicznego*. Prawodawca stwierdził, że jeśli dziecko znajduje się w niebezpieczeństwie śmierci, powinno zostać natychmiast ochrzczone⁶¹, nawet bez zgody rodziców katolickich czy też niekatolickich i to wbrew ich woli⁶². Prawodawca do tak precyzyjnych rozstrzygnięć został zdeterminowany autentyczną troską o udzielenie osobie narodzonej niepowtarzalnego daru zbawienia. Jest to na pewno wypadek wyższej konieczności, dlatego ustawodawca określił, że w takich okolicznościach ważnie i godziwie udziela łaski chrztu nawet każdy człowiek mający właściwą intencję. Dlatego na duszpasterzach, zwłaszcza na proboszczach spoczywa kanoniczna powinność zatroszczenia się o to, aby wierni zostali pouczeni o prawidłowym udzielaniu chrztu św.⁶³

Powyższe unormowania prawne jasno i precyzyjnie określają dyscyplinę szafowania sakramentem chrztu również w kościołach partykularnych. Dlatego nie wszystkie statuty interesujących nas synodów diecezjalnych powtarzają tę normę prawną. Nie uczyniły tego statuty Pierwszego Synodu Diecezji Pelplińskiej⁶⁴ zaznaczając jedynie, że dla uroczystego udzielenia chrztu św. w szpitalu wymagane jest zezwolenie biskupa diecezjalnego⁶⁵. Ponowienia tej normy kodeksowej nie

⁶¹ KPK kan. 867 § 2.

⁶² „Dziecko rodziców katolickich, a nawet i niekatolickich znajdujące się w niebezpieczeństwie śmierci, jest godziwie ochrzczone, nawet wbrew woli rodziców”. KPK kan. 868 § 2.

⁶³ Por. KPK kan. 861 § 2.

⁶⁴ Por. *I Synod Diecezji Pelplińskiej. Rok Jubileuszowy 2000*. nr 161-176.

⁶⁵ *Tamże*. nr 174 s. 46.

znajdziemy również w statutach III Powojennego Synodu Archidiecezji Gnieźnieńskiej⁶⁶. Natomiast Synod Archidiecezji Przemyskiej dokładnie rozpracowuje powyższe wskazanie kodeksowe w następujący sposób. Otóż, w wypadku konieczności, obejmującym w szczególności niebezpieczeństwo śmierci, chrztu może udzielić każdy człowiek mający właściwą intencję. Ustawodawca zalecił również, aby dziecko rodziców katolickich, a nawet niekatolickich, znajdujące się w niebezpieczeństwie śmierci zostało natychmiast ochrzczone. Stąd duszpasterze, zwłaszcza proboszczowie i katecheci, powinni pouczać wiernych o prawidłowym udzielaniu chrztu⁶⁷. Również Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej przejął w swoim ustawodawstwie normę kodeksową stwierdzając, że w niebezpieczeństwie śmierci każde dziecko jest godziwie ochrzczone, nawet wbrew woli rodziców. Z tego też względu duszpasterze powinni informować wiernych, że w przypadkach prawdziwej konieczności, a mianowicie w stanie ciężkiej choroby dziecka, chrztu z wody może udzielić każdy człowiek, nawet nie ochrzczone, byleby miał intencję dokonania tego, co czyni Kościół każdorazowo udzielając chrztu. Powinno się o tym przypominać szczególnie pracownikom służby zdrowia, natomiast wszystkim wiernych należy zobowiązać do wyuczenia się na pamięć słów wypowiedzianych przy polewaniu wodą głowy osoby chrzczonej⁶⁸. Na uroczyste udzielenie chrztu dziecka w szpitalu albo domu prywatnym ustawodawca synodalny wymaga również zezwolenia biskupa diecezjalnego⁶⁹. Należy jednak zauważyć, że ten sam ustawodawca w kolejnej normie twierdzi, gdy mowa jest o nieuroczystej formie udzielania chrztu w kościele rektorskim, kaplicy i szpitalu, że wtedy wystarczy zgoda proboszcza rodziców dziecka, zaś kapłan udzielający tego sakramentu powinien w kancelarii parafialnej spisać akt chrztu⁷⁰. Pierwszy Synod Archidiecezji Białostockiej najpierw pośrednio odnosi się do kodeksowej normy o udzielaniu chrztu w niebezpieczeństwie śmierci i zagrożeniu życia stwierdzając, że w tym kościele partykularnym powszechnie udziela się chrztu małym dzieciom na prośbę ich rodziców oraz dokłada się wszelkich starań, aby żadne z dzieci nie

⁶⁶ Por. *III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej*. nr 150-158 s. 139-141.

⁶⁷ Por. *Synod Archidiecezji Przemyskiej 1995-2000*. st. 317 s. 105.

⁶⁸ Por. *Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*. nr 270, 276 s. 112-113; Por. KPK kan. 868.

⁶⁹ *Tamże*. nr 271 s. 113; KPK kan. 860.

⁷⁰ Por. *Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*. nr 274 s. 113.

umarło bez tego sakramentu⁷¹. Natomiast w dalszych normach ustawodawca synodalny szczegółowo precyzuje, iż w przypadku braku zwyczajnych szafarzy, zwłaszcza gdy życiu nieochrzczonego zagraża niebezpieczeństwo śmierci, chrztu może, a nawet powinien udzielić każdy wierzący lub niewierzący, byleby kierował się intencją czynienia tego, co czyni Kościół i dokonał prawidłowego obrzędu⁷².

Rekapitulując należy stwierdzić, że prawodawstwo powszechne w kwestii udzielania chrztu w niebezpieczeństwie śmierci i zagrożeniu życia zasadniczo dobrze współbrzmi z wrażliwością ustawodawców partykularnych. Dobrze się stało, że unormowania partykularne precyzyjnie odniosły się do praktyki i troski Kościoła powszechnego o zapewnienie odpowiednich form w zbawczym posługiwaniu kapłanów i wiernych świeckich.

Kolejną wyjątkową sytuację stanowi chrzest dzieci podrzyconych lub znalezionych. Prawodawca kodeksowy uważa, że zdatnym do przyjęcia chrztu jest każdy człowiek, który nie został jeszcze ochrzczone⁷³. Dlatego kierując się zamiarem ochrzczenia dziecka podrzyconego lub znalezionego należy najpierw dokładnie zbadać czy to dziecko nie zostało już ochrzczone. Dopiero, gdy nie ustali się faktu jego chrztu, wówczas należy je ochrzcić⁷⁴. Do tej kwestii odnosi się jedynie pośrednio ustawodawca synodalny diecezji warszawsko-praskiej, mówiąc o chrzcie dziecka adoptowanego i zapisie tego faktu w księgach metrykalnych kancelarii parafialnej⁷⁵. W zapisach normatywnych pozostałych ustawodawców synodalnych Roku Jubileuszowego nie odniesiono się do sprawy udzielania chrztu dzieciom podrzyconym lub znalezionym. Z doświadczenia wynika, że sprawę chrztu takiego dziecka poza niebezpieczeństwem śmierci rozstrzyga

⁷¹ Por. *I Synod Archidiecezji Białostockiej*. nr 437 s. 104.

⁷² *Tamże*. nr 441 s. 105. „Jeśliby kapłan lub diakon był nieobecny, a życiu nieochrzczonego zagrażało niebezpieczeństwo, zwłaszcza gdyby był konający, chrztu może udzielić, a niekiedy powinien każdy wierzący, a nawet jakikolwiek człowiek, kierujący się właściwą intencją. Jeżeli niebezpieczeństwo śmierci nie jest bezpośrednie, to w miarę możliwości powinien sakramentu udzielić świecki katolik, posługując się przy tym formą skróconą (...) Dobrze by było, aby i w tym wypadku zebrała się jakaś niewielka społeczność lub przynajmniej, aby był obecny jeden czy dwóch świadków”. *Obrzędy chrztu dzieci*. nr 16 s. 15.

⁷³ Por. KPK kan. 864.

⁷⁴ *Tamże*. kan. 870.

⁷⁵ Por. *Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*. nr 275 s. 113. Por. KPK kan. 877 § 3.

się już po skutecznieniu czynności adopcyjnych i sądowym wyjaśnieniu sytuacji prawnej każdego dziecka.

Do sytuacji wyjątkowych należy również kwestia udzielenia chrztu płodom poronionym. Prawodawca w *Kodeksie Prawa Kanonicznego* jednoznacznie normuje, że płody poronione, jeśli żyją i jeśli jest to możliwe, to należy ochrzcić⁷⁶. W praktyce należy trzymać się następujących zasad wynikających z powyższej normy i działania Kościoła. Otóż, jeśli płód na pewno żyje, to wówczas należy obowiązkowo udzielić mu chrztu św. Jeśli w oparciu o osąd lekarza lub innej osoby można wyrazić przypuszczenie, że płód prawdopodobnie żyje, to wtedy należy udzielić chrztu warunkowo. Natomiast jeśli na pewno płód jest martwy, a więc nie przejawia już oznak życia, to wówczas nie należy udzielać chrztu, nawet warunkowo⁷⁷. Należy jeszcze w takich okolicznościach uzupełnić, że chrzest jest ważnie udzielany jedynie przez obmycie w prawdziwej wodzie, z zastosowaniem koniecznej formy słownej⁷⁸. Dlatego przy udzielaniu tego sakramentu należy zadbać, aby woda zetknęła się z ciałem dziecka i je obmyła, a nie tylko obmyła błonę otaczającą płód ludzki. Niektórzy kanoniści wprost proponują, aby w takiej sytuacji embrion zanurzyć w wodzie i wtedy otworzyć błonę oraz wymówić formułę chrzcielną⁷⁹, inni zaś, aby po rozerwaniu błony dokonać zwykłego polania lub nawet pokropienia ciała płodu ludzkiego. Warto jednak zauważyć, że roztropność i etyka chrześcijańska wymaga, aby chrzest poronionych płodów był udzielany z zasady przez lekarza lub pielęgniarkę-położną. Dlatego istotną sprawą jest budzenie wrażliwości u personelu medycznego, jak również fachowe przygotowanie lekarzy i pielęgniarek, nie tylko oddziałów ginekologiczno-położniczych, do tak ważnego posługiwania zbawczego. Prawodawca powszechny zobowiązuje do takiego działania odpowiedzialnych duszpasterzy⁸⁰.

Należy także dopowiedzieć, że ustawodawcy partykularni interesujących nas pięciu synodów polskich zakończonych z racji Roku Jubileuszowego, w swoich statutach nie podjęli tej szczegółowej kwe-

⁷⁶ Por. KPK kan. 871.

⁷⁷ Por. M. PASTUSZKO. *Dzieci jako podmiot chrztu*. „Prawo Kanoniczne” 32:1979 nr 1-2 s. 128.

⁷⁸ Por. KPK kan. 849.

⁷⁹ Por. PASTUSZKO. *Dzieci jako podmiot chrztu*. s. 127-128.

⁸⁰ Por. KPK kan. 852 § 1. Por. *Obrzędy chrztu dzieci*. nr 17 s. 15.

stii, kierując się zapewne przekonaniem o rzadkości tych sytuacji. Praktyka pastoralna jednak przekonuje, że proboszczowie i kapelani szpitali podejmują stosowne działania, aby nie pozbawiać daru i łaski chrztu św. żyjącym poronionym płodom lub przejawiającym oznaki życia.

Ostatnią sytuację wyjątkową stanowi okoliczność chrztu dorosłego. Odnosząc się do przywołanej sytuacji należy mieć na uwadze tych wszystkich, którzy wychodząc z okresu dzieciństwa osiągnęli używanie rozumu⁸¹. Prawodawca kodeksowy uściślił to zagadnienie twierdzeniem, iż domniemywa się, że osoba, która ukończyła siódmy rok życia posiada już używanie rozumu⁸². Dorosły zatem ma prawo osobiście szukać drogi do Boga i samodzielnie wstępować na drogę wiary i nawrócenia. Dlatego prawodawca powszechny postanawia, że kiedy dorosły zamierza przyjąć chrzest, wówczas powinien zostać dopuszczony do katechumenatu i wedle możliwości powinien przez kolejne jego stopnie zostać doprowadzony do wtajemniczenia sakramentalnego⁸³. Dorosły powinien również spełnić konieczne warunki, a mianowicie: okazać wolę przyjęcia chrztu; zostać odpowiednio pouczony i posiadać znajomość prawd wiary i obowiązków chrześcijańskich; podjąć praktykę życia chrześcijańskiego w katechumenacie; ma być również pouczony o konieczności żalu za grzechy⁸⁴. Natomiast, gdy dorosły katechumen znalazł się w niebezpieczeństwie śmierci, to może zostać natychmiast ochrzczony, jeśli posiadając znajomość głównych prawd wiary wyraźnie objawi intencję przyjęcia chrztu i przyrzeknie, że będzie zachowywał nakazy religii chrześcijańskiej⁸⁵. Prawodawca dodał również, że dorosły przyjmujący chrzest, jeśli nie stoi na przeszkodzie poważna racja, powinien zostać od razu bierzmowany i uczestniczyć w Eucharystii, przyjmując Komunię św.⁸⁶ Należy dopowiedzieć, że poważną rację może stanowić taka okoliczność, kiedy dorosły nie został jeszcze dostatecznie przygotowany do pozostałych

⁸¹ Por. KPK kan. 852 § 1.

⁸² Por. KPK kan. 97 § 2. Należy pamiętać również i o tym, że „ktokolwiek na stałe nie posiada używania rozumu, uznany jest za nieodpowiedzialnego i przyrównany dzieciom”. KPK kan. 99. Także prawodawca zrównuje z dzieckiem, gdy chodzi o chrzest, tych, którzy nie są świadomi swego działania. Por. KPK kan. 852 § 2.

⁸³ Por. KPK kan. 851 § 1.

⁸⁴ *Tamże.* kan. 865 § 1.

⁸⁵ *Tamże.* kan. 865 § 2.

⁸⁶ *Tamże.* kan. 866.

sakramentów, zwłaszcza sakramentu bierzmowania. Stąd zalecenie prawodawcy o kontynuacji formacji pochrzcielnej, aby dorosły mógł nabrać dojrzałości w wierze i zdolności do składania autentycznego świadectwa wiary.

O chrzcie dorosłych jako sytuacji wyjątkowej traktują praktycznie wszystkie synody Roku Jubileuszowego. Prawodawcy partykularni dokładnie utożsamiają się ze wskazaniem prawodawcy powszechnego. I Synod Diecezji Pelplińskiej polecił, aby szczególną troską duszpasterską otoczyć dorosłych nieochrzczonych, którzy pragną przyjąć sakrament chrztu. Kandydat powinien wyrazić wolę przyjęcia chrztu, zostać odpowiednio pouczony o prawdach katolickiej wiary, obowiązkach chrześcijańskich i konieczności żalu za grzechy oraz przejść praktykę życia chrześcijańskiego w katechumenacie. Ustawodawca uznaje za rzecz wskazaną, aby w czasie celebracji chrzcielnej dorosły przyjął inne sakramenty, a mianowicie bierzmowanie i Eucharystię. O jego chrzcie powinien zostać powiadomiony biskup diecezjalny, by miał okazję, jeśli pragnie, osobiście udzielić chrztu⁸⁷. Następnie III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej postanowił, że chrzest dorosłych powinien być poprzedzony specjalnym przygotowaniem, obejmującym wtajemniczenie w podstawowe zasady wiary i moralności oraz praktykę duchowości chrześcijańskiej, zwłaszcza owocne uczestnictwo w liturgii i w życie modlitwy. Dlatego polecił Kurialnemu Wydziałowi Duszpasterskiemu pilnie zorganizować stałe ośrodki katechumenalne (Bydgoszcz – Inowrocław – Gniezno), w których dorośli mogliby się przygotowywać do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego⁸⁸. Osoby dorosłe zachowują prawo osobistego wyboru imienia oraz kierowania prośby o udzielenie chrztu, jak również wyznają wiarę w swoim imieniu. Szczegółowe normy Synodu Archidiecezji Przemyskiej, odnośnie chrztu osób dorosłych, zostały zgrupowane w końcowym statucie, gdzie prawodawca synodalny zdecydowanie rozstrzygnął, że za dorosłych w odniesieniu do chrztu uważa się wszystkich, którzy ukończyli siedem lat życia i osiągnęli zdolność używania rozumu. O chrzcie dorosłych, którzy ukończyli przynajmniej czternasty rok życia powinien zostać powiadomiony biskup diecezjalny, aby mógł skorzystać z uprawnień prawa powszechnego. Przyjęto również generalną zasa-

⁸⁷ Por. *I Synod Diecezji Pelplińskiej. Rok Jubileuszowy*, nr 176 s. 47.

⁸⁸ Por. *III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej*, nr 154 s. 140.

dę, że w przygotowaniu i udzielaniu chrztu dorosłym we wszystkich ośrodkach należy ściśle przestrzegać norm i obrzędów zawartych w księdze liturgicznej *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*, która obowiązuje w diecezjach polskich od 14 maja 1989 r.⁸⁹ Prawodawca dołączył jednak do norm synodalnych *Instrukcję o udzielaniu sakramentu chrztu*, w której powtarza, że właściwym okresem przygotowania dorosłych do chrztu jest czas katechumenatu. Jest to przygotowanie konieczne i nie wolno go zaniedbywać, gdyż jest doskonałą okazją do pogłębienia wiedzy religijnej. Prawodawca odniósł się również do czasu chrztu udzielanego dorosłym, przypominając, że ten sakrament wtajemniczenia dorosłych należy sprawować w Wigilię Paschalną, która powinna być normalnym terminem udzielania sakramentów wtajemniczenia. Natomiast, jeśli chrztu udziela się poza Wigilię Paschalną to powinno się to uczynić w niedzielę⁹⁰.

W tej kwestii I Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej postanowił, że chrzest osób dorosłych, przynajmniej tych, które ukończyły 14 rok życia, powinien być poprzedzony okresem katechumenatu, a o fakcie samego chrztu powinien być powiadomiony biskup diecezjalny, co w zupełności wyczerpuje wymagania i oczekiwania prawodawcy powszechnego⁹¹. Wynika z tego, że ustawodawca synodalny w całości odsyła swoich duszpasterzy do norm prawnych i wskazań duszpasterskich, które znajdują w *Obrzędach chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*⁹².

I Synod Archidiecezji Białostockiej stwierdził, że w Archidiecezji zdarzają się również przypadki udzielania chrztu dorosłym, najczęściej z racji przygotowania do małżeństwa sakramentalnego. Ustawodawca zauważył, że dotychczasowe przygotowanie dorosłych do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego nie było wystarczające, czasem zbyt krótkie i powierzchowne. Dlatego dostrzega pożytek płynący z wprowadzenia w Archidiecezji Białostockiej stałego katechumenatu, poprzez który solidnie będzie można przygotować młodzież w

⁸⁹ Por. *Synod Archidiecezji Przemyskiej 1995-2000*. st. 319 s. 106. Por. *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*. Katowice 1988.

⁹⁰ Por. *Instrukcja o udzielaniu sakramentu Chrztu*. W: *Synod Archidiecezji Przemyskiej 1995-2000* s. 315-316, Aneks. nr 25.

⁹¹ Por. KPK kan. 863. Por. *Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*. nr 272 s. 113.

⁹² Por. Konferencja Episkopatu Polski. *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*. Katowice 1988.

wieku katechizacji, jak też i dorosłych, do godnego i owocnego przyjęcia sakramentów inicjacji chrześcijańskiej⁹³. Ustawodawca przypomniał również, że dorosły kandydat do chrztu samodzielnie wybiera sobie imię, choć ustawodawca wyraźnie sugeruje, aby to było imię chrześcijańskie, bowiem ochrzczony powinien mieć swego patrona, orędownika i wzór do naśladowania⁹⁴. Dorosły kandydat sam sobie wybiera również rodziców chrzestnych, jednak osoby te powinny być odpowiednie do pełnienia tej funkcji w czasie celebracji inicjacji chrześcijańskiej i prowadzenia życia chrześcijańskiego⁹⁵.

Przedstawione powyżej wybrane sytuacje wyjątkowe mają miejsce w życiu wspólnoty kościoła partykularnego i bezpośrednio dotyczą oraz angażują rodziców i osoby przyjmujące chrzest. Stąd prawodawcy synodalni często z wielką wrażliwością i roztropnością odnieśli się również do sytuacji wyjątkowych, akceptując w propozycjach swoich prawnych rozwiązań normy prawa powszechnego, uzupełniając je partykularnymi przepisami.

II. WYMAGANIA KANONICZNE STAWIANE RODZICOM CHRZESTNYM

1. KODEKS JANA PAWŁA II

Ustawodawca kodeksowy poświęcił rodzicom chrzestnym trzy normy kanoniczne⁹⁶. Wolą tego prawodawcy jest, aby osoba przyjmująca chrzest miała, jeśli to możliwe, przynajmniej jednego chrzestnego. Już w pierwszej normie prawodawca określił jego zadania, a mianowicie powinien dorosłemu, przyjmującemu chrzest, towarzyszyć w życiu chrześcijańskim i chrześcijańskim wtajemniczeniu⁹⁷. Określenie zawarte w tej normie kodeksowej, aby przyjmujący chrzest *powinien mieć* chrzestnego, należy rozumieć w formie ścisłego nakazu, gdyż *Rytuał Rzymski* Pawła VI zobowiązywał: „człowiek dorosły nie może

⁹³ Por. *I Synod Archidiecezji Białostockiej*, nr 440 s. 105.

⁹⁴ *Tamże*, nr 445. Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nr 2156.

⁹⁵ Por. *I Synod Archidiecezji Białostockiej*, nr 446 s. 106.

⁹⁶ Por. KPK kan. 872-874.

⁹⁷ Por. KPK kan. 872.

być dopuszczony do chrztu bez chrzestnego, wybranego ze wspólnoty chrześcijańskiej (...). Podobnie przy chrzcie dziecka ma być obecny chrzestny, jako przedstawiciel rodziny ochrzczonego, rozszerzonej w znaczeniu duchowym, jak i Kościoła, naszej Matki⁹⁸. Jeśli dziecko przyjmuje chrzest to – zdaniem prawodawcy – chrzestny powinien to dziecko wraz z rodzicami przedstawić do chrztu oraz pomagać osobie ochrzczonej, aby prowadziła życie chrześcijańskie odpowiadające przyjętemu sakramentowi oraz wypełniała wiernie obowiązki z nim związane⁹⁹. Odnosnie liczby chrzestnych ustawodawca powszechny postanowił, że należy wybrać tylko jednego chrzestnego lub chrzestną, albo dwoje chrzestnych¹⁰⁰. Wydaje się jednak, że od tak wyraźnie postawionego wymagania może zwolnić wyłącznie bardzo ważna przyczyna, wynikająca z niemożliwości fizycznej i moralnej, mająca miejsce wtedy, gdy zachowanie wymogów prawa połączone byłoby z wielką trudnością¹⁰¹.

Następnie prawodawca przedstawił wymagania, które koniecznie musi spełnić osoba decydująca się na przyjęcie funkcji chrzestnego. Dla pełniejszego zrozumienia należy w tym miejscu przywołać szczegółowe wymagania *Kodeksu* z 1917 r., gdzie prawodawca zróżnicował wymagania, jakim powinien odpowiadać chrzestny, wprowadzając rozróżnienie na wymagania potrzebne do ważności oraz godziwości wypełnienia tego zadania¹⁰². W okresie posoborowym *Rytuał* Pawła VI ujął te zagadnienia bardziej ogólnie i sprecyzował, że chrzestnym może zostać ta osoba, która: została wybrana zgodnie z osądem duszpasterza przez katechumena lub przez rodzinę; jest wystarczająco dojrzała do wypełnienia tego zadania; przystąpiła do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego; należy do Kościoła katolickiego oraz prawo nie zabrania jej pełnienia zadań chrzestnego¹⁰³. Natomiast postanowienia obecnego prawodawcy kodeksowego wydają się być pro-

⁹⁸ Por. *Wtajemniczenie chrześcijańskie. Wstęp ogólny*. nr 8. W: *Obrzędy chrztu dzieci*. s. 13. Por. *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*. s. 12.

⁹⁹ KPK kan. 872.

¹⁰⁰ *Tamże*. kan. 873. Por. P. HEMPEREK, *Chrzestni rodzice*. W: *Encyklopedia Katolicka*. T. III kol. 378; J. BIAŁOBOK, *Instytucja rodziców chrzestnych w Kodeksie Prawa Kanonicznego*. „*Currenda*” 7-8:1962 s. 253-270; M. DUJARIER, *Instytucja rodziców chrzestnych*. „*Concilium*” 1-10:1966/67 s. 65-68.

¹⁰¹ Por. BIAŁOBOK, *Instytucja rodziców chrzestnych*. s. 256.

¹⁰² Por. CIC can. 765-766.

¹⁰³ Por. *Wtajemniczenie chrześcijańskie*. nr 10 s. 13.

pozycją kompromisową. Zgodnie z normami *Kodeksu Jana Pawła II* obowiązki chrzestnego może pełnić ten kto: został wyznaczony przez przyjmującego chrzest albo przez jego rodziców, albo przez tego kto ich prawnie zastępuje, a gdy tych nie ma, przez proboszcza lub szafarza chrztu; posiada wymagane do tego zadania kwalifikacje oraz intencję pełnienia tego zadania. Wspomniane kwalifikacje to: znajomość podstawowych prawd wiary i zasad moralności chrześcijańskiej, zdobyte wcześniej przez wychowanie w wierze oraz posiadanie odpowiedniego świadectwa kwalifikacyjnego z parafii zamieszkania, a także uczestniczenie w katechezie i przygotowaniu do chrztu św.¹⁰⁴; ukończył szesnaście lat, chyba że biskup diecezjalny określił inny wiek albo proboszcz lub szafarz jest zdania, że słuszna przyczyna zaleca dopuszczenie wyjątku¹⁰⁵. Intencją Prawodawcy jest, aby decyzja o zastosowaniu wyjątku została podjęta rozważnie, tak by nie można było zarzucić decydującemu braku rozwagi; kandydat musi być katolikiem, bierzmowanym, po przyjęciu sakramentu Najświętszej Eucharystii oraz jego życie jest zgodne z wiarą i odpowiadające funkcji jaką ma pełnić. Instrukcja Episkopatu wyjaśnia, że prowadzenie życia z wiarą wyraża się między innymi przez zachowanie podstawowych prawd wiary i zasad moralności głoszonych przez Kościół katolicki, modlitwę, włączenie się w życie liturgiczne i społeczne wspólnoty katolickiej, uczestnictwo w katechizacji, pełny udział w Eucharystii¹⁰⁶. Zasadnym wydaje się przypomnienie normatywne Konferencji Episkopatu, by nie dopuszczać do pełnienia funkcji chrzestnego tych osób, które np. żyją w związkach małżeńskich niesakramentalnych oraz młodzieży nieuczęszczającej na katechizację¹⁰⁷; jest wolny od jakiegokolwiek kary kanonicznej zgodnie z prawem wymierzonej lub zdeklarowanej¹⁰⁸; nie jest ojcem lub matką przyjmującego chrzest¹⁰⁹. Należy przyjąć, że bez przeszkód może funkcję chrzestnego pełnić ktoś bliski, kto będzie dynamicznie uczestniczył w kształtowaniu wiary i doświadczeniu miłości w życiu ochrzczonego człowieka.

¹⁰⁴ Por. *Instrukcja duszpasterska Episkopatu o udzielaniu Sakramentu Chrztu św. dzieciom*. „Wrocławskie Wiadomości Kościelne” 33:1978 nr 1-2 s. 20-24.

¹⁰⁵ Por. KPK kan. 874 § 1 2^o.

¹⁰⁶ Por. KPK kan. 874 § 1 3^o. Por. *Instrukcja duszpasterska Episkopatu*. s. 20-24.

¹⁰⁷ *Tamże*. s. 22.

¹⁰⁸ Por. KPK kan. 874 § 1 4^o.

¹⁰⁹ KPK kan. 874 § 1 5^o.

Prawodawca w normach powszechnych stworzył odpowiedni grunt do uszczegółowienia przepisów i wskazań kanoniczno-liturgicznych, które mają pomóc chrzestnym w dokładnej i odpowiedzialnej realizacji przyjętych zobowiązań. One uprawniają chrzestnego do świadomego uczestniczenia w obrzędach tego chrześcijańskiego wtajemniczenia, prezentacji chrześniaka, wyznania wiary, dialogu z szafarzem, jak również przyjęcia zadań do realizacji w codziennym życiu.

2. ZAKRES RECEPCJI W OBOWIĄZUJĄCYCH NORMACH SYNODALNYCH

Kodeks Prawa Kanonicznego Jana Pawła II stwierdził, że chrzestni mają za zadanie prawdziwie dopomóc rodzicom, aby ochrzczone dziecko prowadziło życie chrześcijańskie, odpowiadające przyjętemu sakramentowi i wypełniało wiernie złączone z nim obowiązki¹¹⁰.

Zaprezentowane poniżej normy synodalne, odnoszące się do rodziców chrzestnych, wskażą na podstawowy wymiar wymagań kanonicznych, postawiony przez prawodawców partykularnych, w związku z celebracją pierwszego sakramentu wtajemniczenia chrześcijańskiego.

a) I Synod Diecezji Pelplińskiej

Normy tego synodu wyraźnie akcentują, że samo przygotowanie do chrztu św. obejmuje oprócz rodziców dziecka, także jego chrzestnych. Również oni, zwłaszcza w czasie katechezy przedchrzcielnej, powinni sobie przypomnieć naukę Kościoła o znaczeniu łaski chrztu, jak również poznać bliżej zadania wynikające z faktu przynależności do wspólnoty Kościoła katolickiego i czynienia postępu w życiu religijnym oraz religijnym wychowaniu osoby ochrzczonej¹¹¹. Ustawodawca zobowiązał rodziców chrzestnych do wspierania rodziców dziecka i wspólnotę parafialną w katolickim wychowaniu dzieci, aby one żyły zgodnie z wiarą. Koniecznie powinni spełniać wymogi prawa powszechnego przedłożone w KPK kan. 874 § 1, a mianowicie: chrzestny ma być wskazany przez rodziców dziecka, posiadający wymagane kwalifikacje oraz intencję pełnienia tego za-

¹¹⁰ Por. KPK kan. 872.

¹¹¹ Por. *I Synod Diecezji Pelplińskiej. Rok Jubileuszowy 2000*. nr 165-166 s. 46.

dania; mający ukończone 16 lat; będący katolikiem, bierzmowanym i przyjmującym Eucharystię, prowadzącym życie zgodne z wiarą i moralnością; wolny od kary kościelnej i nie będący rodzicem dziecka¹¹². Ustawodawca synodalny z szacunkiem odniósł się do norm ogólnych prawa powszechnego w zakresie wymagań postawionych chrzestnym, jak również wzywa do uszanowania wszystkich wskazań i przepisów zawartych w księgach liturgicznych z tej racji, że celebrowanie sakramentów staje się szczególnym i wyjątkowym wydarzeniem wiary¹¹³.

b) III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej

Synod Gnieźnieński, podobnie jak ustawodawca Pelpliński zauważył, że przed udzieleniem chrztu duszpasterz powinien przynajmniej jeden raz spotkać się również z chrzestnymi, w celu przekazania im niezbędnych pouczeń związanych z teologią tego sakramentu oraz obowiązkami, jakie wynikają z jego przyjęcia¹¹⁴. Prawodawca partykularny wymaga, aby dla każdego kandydata do chrztu wybrano dwoje chrzestnych, a mianowicie ojca i matkę. Prawo dokonania tego wyboru należy do rodziców dziecka, a w wypadku chrztu dorosłych do osoby dorosłej proszącej o chrzest. W normie synodalnej podano istotną motywację do postawienia odpowiednich warunków osobom podejmującym się funkcji chrzestnego. Ustawodawca zauważył, że ponieważ chrzestni w obrzędach chrzcielnych wyznają wiarę we własnym imieniu, dlatego do pełnienia tej funkcji nie wolno wybierać takich osób, które by nie mogły szczerze złożyć w akcie liturgicznym takiego wyznania wiary. Wiernych należy o tym pouczać. Duszpasterz został również zobowiązany do troski o to, by kandydaci na chrzestnych spełniali wszystkie pozostałe warunki, które przewiduje dla nich prawo kościelne, w kan. 874 *Kodeksu Prawa Kanonicznego*¹¹⁵.

c) Synod Archidiecezji Przemyskiej

Także ustawodawca przemyski poświęcił kilka norm statutowych rodzicom chrzestnym, precyzując dokładniej wymagania kanoniczne postawione tym osobom z racji podjęcia się tej funkcji. Otóż prawo-

¹¹² Por. KPK kan. 874 § 1 1-5^o; Por. *I Synod Diecezji Pelplińskiej. Rok Jubileuszowy 2000*. nr 172 s. 46.

¹¹³ Por. *I Synod Diecezji Pelplińskiej. Rok Jubileuszowy 2000*. nr 163 s. 45. Por. KPK kan. 846 § 2.

¹¹⁴ Por. *III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej*. nr 152 s. 139.

¹¹⁵ *Tamże*. nr 155 s. 140.

dawca partykularny przyjmuje, że na rodziców chrzestnych należy wybierać te osoby, które ukończyły 16 lat, przyjęły już sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, prowadzą życie zgodne z wiarą i prawo kościelne nie zabrania im pełnienia zadań chrzestnego. Kandydaci na chrzestnych, pochodzący z innych parafii, powinni w parafii udzielania chrztu przedstawić stosowne zaświadczenie od własnego proboszcza o faktycznej zdolności do pełnienia tej funkcji¹¹⁶. Synod, mając na uwadze dynamikę celebracji chrzcielnej i osobiste pełniejsze zaangażowanie osób bezpośrednio zainteresowanych udzielaniem chrztu, zalecił aby również chrzestni spełniali niektóre funkcje liturgiczne, takie jak: czytania, śpiew międzylekcyjny, wezwania modlitwy wiernych, przyniesienie darów ofiarnych. Pełniący zadanie chrzestnych powinni też w czasie obrzędu chrztu św. przystąpić do Komunii św.¹¹⁷ Normy Synodu Przemyskiego dbają również o przygotowanie chrzestnych do pełnienia tej szczególnej funkcji. Dlatego prawodawca zobowiązał chrzestnych do uczestniczenia przynajmniej w dwóch katechezach chrzcielnych prowadzonych w parafii udzielania sakramentu chrztu św., bądź w parafii swego zamieszkania¹¹⁸. Ustawodawca odniósł się również do praktyki prawa kościelnego, która wskazuje, że warunkiem udzielania chrztu dziecku jest zadeklarowana wola rodziców wychowania dziecka po katolicku. Synod Przemyski postanowił, że w sytuacjach trudnych, zwłaszcza kiedy dziecko urodziło się w rodzinie religijnie obojętnej lub zaniedbanej, o udzieleniu chrztu decyduje miejscowy proboszcz, mając na uwadze świętość sakramentu i zobowiązanie do wychowania dziecka ochrzczonego w wierze katolickiej. Może wówczas zdać się na szczególną odpowiedzialność rodziców chrzestnych za wychowanie religijne dziecka. W sytuacji, kiedy oni przejmują podstawową odpowiedzialność powinni ten fakt potwierdzić, podpisując stosowne oświadczenie, że wobec Boga poważnie zobowiązują się, iż dziecko zostanie wychowane w wierze katolickiej¹¹⁹. To szczegółowe rozwiązanie zostało powzięte celem przekazania zbawczej mocy pierwszego i najważniejszego sakramentu inicjacji chrześcijańskiej.

¹¹⁶ Por. *Synod Archidiecezji Przemyskiej 1995-2000*. st. 309 s. 104.

¹¹⁷ *Tamże*. st. 310-311 s. 104.

¹¹⁸ *Tamże*. st. 312 n. 2 s. 104.

¹¹⁹ *Tamże*. st. 318 § 2-3 s. 105-106; *Tamże*. Aneks. nr 58 s. 416.

d) I Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej

Ustawodawca warszawski już na wstępie zauważył, że chrzest niemowląt jest sakramentem wiary Kościoła, publicznie wyznawanej również przez chrzestnych¹²⁰. W tym kontekście prawodawca zadbał o kanoniczną zdolność kandydatów na chrzestnych. Zauważył, że potwierdzeniem kwalifikacji kandydatów do funkcji rodziców chrzestnych spoza parafii staje się świadectwo wydane przez proboszcza chrzestnych. Natomiast proboszczowie lub inni kapłani w ramach katechezy przedchrzcielnej powinni zatroszczyć się o należyte pouczenie również chrzestnych zarówno o znaczeniu tego sakramentu, jak i o właściwym uczestniczeniu w samym obrzędzie udzielania chrztu św.¹²¹ Duszpasterze powinni też respektować wskazania prawa kościelnego dotyczące warunków, jakie powinni spełniać kandydaci na chrzestnych. Dlatego też, jeżeli wymagania Kościoła nie zostały spełnione przez kandydatów na chrzestnych, należy odmówić powierzenia tym osobom funkcji chrzestnego¹²². Ustawodawca partykularny zatroszczył się o to, aby kandydaci wskazani do funkcji chrzestnych byli faktycznie zdolni do realizacji tego odpowiedzialnego zadania. Kandydaci powinni też zapewnić zachowanie autentycznej tożsamości tego chrześcijańskiego posługiwania, tak istotnego we wspólnocie Kościoła i w życiu wiary każdego ochrzczonego.

e) I Synod Archidiecezji Białostockiej

Prawodawca partykularny wskazał na chrzestnych, jako na osoby publicznie wyznające wiarę, w której kandydat otrzymuje chrzest św.¹²³ Chrzestni na równi z rodzicami mają obowiązek uczestniczenia w pouczeniu katechetycznym przed chrztem dziecka, choć nie jest to praktyka jeszcze powszechna. Powinni również przystąpić z racji celebracji sakramentu do spowiedzi, a w czasie Mszy św. chrzcielnej przyjąć Komunię św.¹²⁴ Prawodawca wskazał, że przy wyborze chrzestnych, dokonany przez rodziców dziecka, nie można

¹²⁰ Por. *I Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*. nr 263 s. 111.

¹²¹ *Tamże*. nr 267 s. 112.

¹²² *Tamże*. nr 268-269 s. 112.

¹²³ Por. *I Synod Archidiecezji Białostockiej*. nr 435 s. 104.

¹²⁴ *Tamże*. nr 438 s. 104; nr 447 s. 106-107. Prawodawca poleca również chrzestnym wręczyć *kartki do spowiedzi*, aby zostało potwierdzone sakramentalne przygotowanie do przyjęcia Komunii św. *Tamże*. nr 453 s. 108.

wyłącznie kierować się względami zwyczajowo-towarzyskimi i korzyściami materialnymi. Pierwsze miejsce zdecydowanie należy się względom religijnym, które otwierają drogę do dynamicznego uczestnictwa w samej liturgii i życiu codziennym. Rodzice powinni zrozumieć taką rację zwłaszcza kiedy duchowni nie mogą przystać na ich propozycje¹²⁵, szczególnie kiedy urzędowo zbadają i przekonają się o braku zdolności danej osoby do objęcia funkcji chrzestnego. Rodzice zachowują jednak prawo wyboru dwojga chrzestnych dla swojego dziecka, zaś dorosły wybór dokonuje sam. Ustawodawca synodalny postanowił, idąc za prawodawcą powszechnym, że chrzestnymi mogą być osoby, które ukończyły szesnaście lat, przyjęły trzy sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego oraz prowadzą życie zgodne z wiarą i moralnością chrześcijańską. Ustawodawca wymaga od młodzieży uczącej się uczestnictwa w katechezie szkolnej. Wołą prawodawcy diecezjalnego jest, aby rodzice wybierali na chrzestnych kogoś z rodziny lub z sąsiedztwa, aby dziecko miało z nimi bliski kontakt. Należy się przeciwstawić zapraszaniu na chrzestnych ludzi przygodnie spotkanych, którzy w przyszłości nie będą interesowali się chrześcijańskim wychowaniem dziecka. Ustawodawca przyjmuje również zasadę, że nie mogą być chrzestnymi osoby, które żyją w niesakramentalnym związku małżeńskim¹²⁶. O tych wymaganiach wierni powinni zostać pouczeni w czasie roku liturgicznego.

Rekapitulując, należy wskazać, że w zakresie recepcji interesujących nas norm kodeksowych, ustawodawstwo synodalne Roku Jubileuszowego, idąc za wskazaniem powszechnym, postanowiło powierzać funkcję rodziców chrzestnych wierzącym katolikom przepojo-nych wiarą. Prawodawcy wskazują również na obowiązek przygotowania chrzestnych do tej funkcji przez regularne spotkania katechetyczne przed chrztem dziecka oraz polecają dokonanie indywidualnego przygotowania przez przystąpienie do sakramentu pokuty i przyjęcie Komunii św. w czasie celebracji chrzcielnej.

3. ZASADNOŚĆ OKOLICZNOŚCI WYJĄTKOWYCH

Zasygnalizowane w tytule paragrafu okoliczności wyjątkowe zasadniczo dotyczyć będą dwóch sytuacji, a mianowicie: liczby rodzi-

¹²⁵ *Tamże*. nr 439 s. 104-105; nr 450 s. 107.

¹²⁶ *Tamże*. nr 446 s. 106.

ców chrzestnych oraz sytuacji, kiedy rodzice dziecka podejmują swoją decyzję o powierzeniu funkcji chrzestnego osobie przynależącej do innej wspólnoty kościelnej i wyznaniowej.

W przypadku, gdy rodzice nie mogliby przedstawić dwoje chrzestnych, należy poprzestać na jednym¹²⁷, albo w sytuacji szczególnej, można ochrzcić dziecko bez asystowania chrzestnych¹²⁸. Ustawodawcy partykularni preferują jednak dwoje chrzestnych. I tak ustawodawcy Kościoła Pelplińskiego, Archidiecezji Przemyskiej, Diecezji Warszawsko-Praskiej, choć w normach szczegółowych nie podali dokładnej liczby, to jednak mówią jednoznacznie o *chrzestnych*, którzy powinni podjąć przygotowanie, wspomagać i wspierać rodziców w pełnieniu ich obowiązków wiary¹²⁹. Zaś Synody Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Archidiecezji Białostockiej wyraźnie polecają, aby dla każdego kandydata wybrać dwoje chrzestnych: ojca i matkę¹³⁰. Okazuje się, że okoliczności wyjątkowe zostały rozstrzygnięte w duchu generalnych wskazań prawodawcy powszechnego.

Natomiast, kiedy rodzice chcą powierzyć funkcję chrzestnego osobie przynależącej do innej wspólnoty wiary, należy kierować się generalnie normami prawa powszechnego. *Kodeks Prawa Kanonicznego* stanowi, że ochrzczony, należący do niekatolickiej wspólnoty kościelnej, może być dopuszczony tylko razem z chrzestnym katolikiem i to jedynie jako świadek chrztu¹³¹. Ta norma prawa powszechnego została przyjęta w synodalnym prawie partykularnym, jednakże we wskazaniach szczegółowych, wydanych przez ustawodawców diecezjalnych można spotkać obligatoryjne rozstrzygnięcia, zgodne z ustaleniami Konferencji Episkopatu Polski. Odmiennie natomiast przedstawia się ten problem w stosunku do wiernych Kościoła Prawosławnego. Wprawdzie KPK na temat powołania prawosławnych do zadań chrzestnego w Kościele katolickim nic nie wspomina, to jednak ważne jest rozstrzygnięcie w opublikowanym dokumencie *Dyrektywy do wykonania uchwał Soboru Watykańskiego Drugiego w sprawie ekumenizmu*¹³², w którym czytamy: „biorąc pod uwagę (...) ścisłą

¹²⁷ Por. KPK kan. 873.

¹²⁸ *Tamże*. kan. 872.

¹²⁹ Por. *I Synod Diecezji Pelplińskiej. Rok Jubileuszowy 2000*. nr 165, 172 s. 46. Por. *Synod Archidiecezji Przemyskiej 1995-2000*. st. 310 s. 104; *I Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*. nr 267 s. 112.

¹³⁰ Por. *III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej*. nr 155 s. 140.

¹³¹ Por. KPK kan. 874 § 2.

¹³² Dokument w języku polskim ukazał się m.in. we „Wrocławskich Wiadomościach Kościelnych” 23:1968 nr 3-4 s. 49-62 oraz 26:1971 nr 1-2 s. 2-17.

wspólnotę między Kościołem katolickim a Kościołami wschodnimi od nas odłączonymi, wolno dla słusznej przyczyny dopuścić wiernego wschodniego do funkcji chrzestnego ojca razem z ojcem chrzestnym katolikiem (lub matka chrzestną katoliczką) przy chrzcie katolickiego niemowlęcia lub człowieka dorosłego, byleby dostatecznie zabezpieczyć katolickie wychowanie ochrzczonego i byleby wiadomo było o zdatności ojca chrzestnego. Nie należy zabraniać katolikowi pełnić funkcję ojca chrzestnego przy chrzcie udzielanym w Kościele Wschodnim, jeżeli go o to poproszą. W tych wypadkach obowiązek czuwania nad chrześcijańskim wychowaniem spoczywa przede wszystkim na chrzestnym ojcu (czy chrzestnej matce), należącym do tego Kościoła, w którym niemowlę zostało ochrzczone¹³³. Odpowiedniej recepcji dokonała później Konferencja Episkopatu Polski, wydając normatywne wskazania¹³⁴, w jakich okolicznościach osoba prawosławna może być powołana do funkcji chrzestnego w Kościele katolickim. Może to się zrealizować gdy: życzą sobie tego rodzice dziecka dla uzasadnionych powodów; zostało zapewnione religijne wychowanie dziecka w wierze katolickiej; na pierwszego chrzestnego zostanie powołany katolik (mężczyzna lub kobieta); kandydat został ochrzczone w Kościele prawosławnym, którego wiarę wyznaje i ukończył piętnaście lat¹³⁵. Powyższe wymagania odnoszą się do chrzestnych, a nie do świadków chrztu, bowiem może się zdarzyć, że proponowaną osobę będzie można zakwalifikować jedynie jako świadka chrztu.

Mając na uwadze powyższą dyscyplinę kanoniczną I Synod Diecezji Pelplińskiej postanowił, że w duchu ekumenicznym Kościół katolicki zezwala dla słusznej przyczyny, by obok chrzestnego katolika osoba należąca do Kościoła prawosławnego mogła pełnić razem z chrzestnym katolikiem urząd chrzestnego, natomiast inni chrześcijanie wyłącznie w charakterze świadka chrztu¹³⁶. III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej bezpośrednio nie przywołuje tej normy, natomiast pośrednio ją potwierdza, kiedy zobowiązuje duszpasterzy do troski o to, by kandydaci na chrzestnych spełniali wszystkie

¹³³ *Dyrektywy do wykonania uchwał Soboru Watykańskiego Drugiego*. cz. I nr 48. „Wrocławskie Wiadomości Kościelne” 23:1968 nr 3-4 s. 59.

¹³⁴ Por. *Instrukcja Duszpasterska Episkopatu*. „Wrocławskie Wiadomości Kościelne” 33:1978 nr 1-2 s. 23.

¹³⁵ *Tamże*. s. 23.

¹³⁶ Por. *I Synod Diecezji Pelplińskiej*. nr 173 s. 46.

pozostałe warunki wymagane przez prawo kościelne¹³⁷. Nie uczynił tego również Synod Archidiecezji Przemyskiej¹³⁸, a I Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej jedynie przypomniał, że należy respektować wskazania dotyczące warunków, jakie powinni spełniać kandydaci na chrzestnych. Jeżeli nie spełniają wymogów prawa, to wtedy należy odmówić im powierzenia funkcji chrzestnego¹³⁹. Natomiast ustawodawca I Synodu Archidiecezji Białostockiej postanowił, że rodzice mogą dla słusznej przyczyny poprosić na chrzestnego lub chrzestną osobę prawosławną, której jednak stawia się takie same wymagania jak stronie katolickiej. Jednakże pierwszym chrzestnym ma być strona katolicka. Ustawodawca dopowiedział, że chrześcijanie wspólnot protestanckich mogą być jedynie świadkami chrztu św., a wobec wszystkich uznał, że nie mogą być chrzestnymi osoby żyjące w niesakramentalnych związkach małżeńskich. W kontekście poprzednich ustaleń należy przyjąć, że odnosi się to nie tylko do katolików¹⁴⁰.

Okoliczności wyjątkowe nie powinny zakłócać samego przygotowania pastoralno-kanonicznego do celebracji chrztu św., jak również wzajemnych relacji między pasterzem a rodzicami naturalnymi dziecka i kandydatami zaproponowanymi do funkcji chrzestnego. Dlatego prawodawca powszechny i wspomniane wyżej normy synodalne promulgowane w interesujących nas Kościołach partykularnych, z wrażliwością i cierpliwością przypominają pasterzom i wiernym świeckim o godnym rozwiązywaniu trudności, jakie mogą się pojawić. Kościół katolicki winien szanować swoją tożsamość i chronić dziedzictwo sakramentalnej wiary i moralności.

Zakończenie

Prezentowane opracowanie, z zakresu recepcji norm kościelnego prawa powszechnego w diecezjalnych statutach synodalnych, opisujących pozycję kanoniczną i zadania rodziców oraz chrzestnych osób przyjmujących pierwszy sakrament wtajemniczenia chrześcijańskiego, wymownie potwierdza wiarygodność nieustannie uobecniającej

¹³⁷ Por. *III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej*. nr 155 s. 140.

¹³⁸ Por. *Synod Archidiecezji Przemyskiej 1995-2000*. st. 306-319 s. 103-106.

¹³⁹ Por. *I Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*. nr 268-269 s. 112.

¹⁴⁰ *I Synod Archidiecezji Białostockiej*. nr 446 s. 106. Por. *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*. nr 10 s. 13.

się powszechnej rzeczywistości eklezjalnej w kościołach partykularnych. Przyjęcie i zdecydowane przenikanie norm z zakresu dyscypliny kościelnej, wskazanych przez ustawodawczą władzę kościelną, staje się nie tyle dowodem na dobrze funkcjonujące posłuszeństwo kanoniczne i układ hierarchiczny wspólnoty Kościoła, ale nade wszystko potwierdza wolę wspólnot partykularnych w zakresie budowania integralnej jedności ludu Bożego.

Ustawodawcy Kościołów partykularnych okazali należyty szacunek wobec promulgowanych norm powszechnych odnoszących się do zwyczajnych uprawnień i zobowiązań rodziców i chrzestnych osób prezentowanych do chrztu św. w swoich wspólnotach parafialnych, jak również wobec norm kodeksowych odnoszących się do misji rodziców i chrzestnych w sytuacjach wyjątkowych. Pewne zróżnicowania zaprezentowane przez prawodawców partykularnych nigdy nie stały w opozycji do kościelnych norm powszechnych. Zauważone uszczegółowienia należy postrzegać jako ważne propozycje dobrych rozwiązań pastoralnych, z zachowaniem należytego szacunku dla obowiązującej dyscypliny kościelnej, zwłaszcza w zakresie godziwego sprawowania pierwszego sakramentu wiary.

LA RICEZIONE DELLE NORME DEL DIRITTO UNIVERSALE
SUI PARENTI E PADRINI NEL DIRITTO PARTICOLARE
DEGLI SCELTI SINODI DIOCESANI

S u m m a r i u m

Presente studio si occupa del grado della ricezione delle norme del diritto universale della Chiesa negli statuti sinodali. Le norme in caso descrivono la posizione canonica ed i compiti dei parenti e dei padrini di queste persone, che ricevono il battesimo, come il primo sacramento dell'iniziazione cristiana. Il processo della ricezione conferma nel modo eloquente l'attendibilità dell'universale realtà ecclesiale nelle Chiese particolare. La ricezione ed una radicale osmosi delle norme della disciplina ecclesiale, indicate dall'ecclesiale autorità legislativa, diventano non soltanto una prova del ben funzionamento dell'obbedienza canonica e della struttura gerarchica della comunità della Chiesa, ma soprattutto conferma una decisa volontà dei legislatori delle comunità particolari della Chiesa di costruire l'unità integrale del Popolo di Dio.